

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

реалізувати свій внутрішній потенціал по-своєму, що з одного боку сприяє процесу індивідуалізації, а з іншого – може обмежувати рівень досягнень людини внаслідок недостатньо докладених зусиль. Таким чином, за А. Маслоу – в кожній людині є “здорове” зерно, яке може розвинутися, а може і не розвинутися в повноцінну (самоактуалізовану) особистість.

Рівнем домагань називають рівень образу «Я», що виявляється в ступені труднощі мети, яку людина ставить перед собою. Рівень своїх домагань особистість встановлює десь між надто важкими і надто легкими задачами і цілями - так, щоб зберегти на належній висоті свою самооцінку. Формування рівня домагань визначається обліком і оцінкою минулих успіхів та невдач. Чим вище рівень домагань у юнаків, тим вище вони відчують нерозривність минулого, сьогодення і майбутнього, тим більше прагнуть керуватися в житті власними цілями, переконаннями, установками і принципами, тим більше у них розвинена саморегуляція і рефлексія, здатність природно і розкуто, демонструвати оточуючим свої емоції, більш позитивно оцінюють природу людини, тим більше беруть своє роздратування, гнів і агресивність, більш здатні до встановлення глибоких і тісних емоційно-насичених контактів з людьми, більш прагнуть до придбання знанні про навколишній світ і творчості.

Список використаних джерел

1. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы / А. Маслоу ; Под общ. ред.: Г.А. Балла, А.Н. Киричука , Д.А. Леонтьева. – М. : Смысл, 1999. – 425 с. – (Золотой фонд мировой психологии).
2. Юнг К. Г. Становление личности / К. Г. Юнг // Особистість у психологічних дослідженнях. Тексти. / упор. С. Д. Максименко, М. В. Пануга ; за ред. С. Д. Максименка. – Ніжин, 1992. – С. 62-66.
3. Гольдштейн Арнольд, Хомик Володимир. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Володимир Хомик (пер.з англ.). — К. : Либідь, 2003. — 520 с.
4. Роджерс К. Кілька важливих відкриттів [Текст] / К. Роджерс // Вісник МГУ. Серія 14. Психологія. – 1990. –№ 2. – С. 58-65.

УДК 159.9.019

ЗНАЧЕННЯ ДУХОВНОСТІ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ **Бутенко Сергій, здобувач вищої освіти, МEGУ імені академіка** **Степана Дем'янчука**

Керівник: Михальчук Ю.О., кандидат психологічних наук, доцент

Проблема духовності відноситься до глобальних, сутнісних питань існування людини у світі та сенсу людського буття. В усвідомленні

проблеми духовності збігаються філософські, релігійні, культурні, моральні, естетичні, екологічні, психолого-педагогічні шляхи пізнання феномену людини, у яких висвітлюється людська сутність.

Людина являє із себе вічно таємничу єдність тіла, душі і духу за християнським віровченням. Оріген характеризував співвідношення цих аспектів людини таким чином: тіло – плоть – це нижча частина, на котрій лежить печатка гріху; далі - дух, у якому відбита наша подоба із божественною природою і де Творець закріпив Духом Своїм одвічний закон чесноти. Дух сприяє нашої єдності з Богом. Третя частина – це душа. Вона нейтральна, здатна до почуттів та пристрастних, природних потягів. Вона може прийняти сторону як тіла, також і духу. Якщо вона, відмовляючись від плоті, спрямує свій шлях до духу, то й сама буде духовною, а якщо душа віддасться плотським пристрастям, то вона «виродиться» у тіло. Дух стягає небесне, плоть – «солодке», душа – необхідне. Дух підносить до неба, плоть зводить до пекла, душі ж не приписують нічого – вона стає тим, до чого схиляється у своєму русі [3, с. 249].

У гуманістичній традиції одне із провідних положень – «людина є мірою усіх речей». Домінуючий аспект людиноцентристської гуманістичної традиції привів до безмежної віри в людину та її вчинки. Досягнення відповідного рівня пізнання навколишнього світу та самопізнання спонукало людину до усвідомлення особистісної могутності. Однак, згідно з антропологічними та історичними дослідженнями за своїми психофізіологічними якостями на протязі багатьох віків людина зазнала лише незначних змін. Фундаментальні якості, що були притаманні людині ще з доісторичних часів, залишаються такими у його природі й сьогодні. Багаточисельні теорії, які акцентують увагу виключно на добрій природі людини, не завжди відповідають реаліям історичного процесу. Людина, яка віддзеркалює тільки добро, нібито взагалі не існує. У дійсності, поняття свободи, справедливого й несправедливого, добра чи зла, мають мало сенсу без конкретного національно-історичного і соціокультурного контексту, а більш того – без усвідомлення природи людини. В людській природі егоїзм перетинається із альтруїзмом, індивідуалізм – із колективізмом, агресивність – із миролюбством. Більш того, у глибинах природи людини одночасно із Божественним Началом, що усвідомлюється як добро, живе початок зла, що є осередком жорстокості, заздрості тощо [1].

Така думка цілком відповідає позиціям Б. Паскаля, Е. Фромма, М. Бердяєва, І. Ільїна щодо протирічної природи людини, що власне і породжує два протилежних феномена – духовність і бездуховність. Е. Фромм підкреслював наявність антагонізму у людини: вона водночас є тілом і душею, янголом та звіром. Вона належить до двох світів, що

постійно конфліктують одне з одним. Однак, на думку вченого, тільки бачити сутність людини у цьому конфлікті недостатньо: вкрай потрібно зробити наступний крок, тобто визнати, що саме це протиріччя перш за все потребує свого вирішення. На думку Е. Фромма, зло – це людський феномен, спроба нівелювати те, що є специфічно людським: свободу, розум, любов. Це – регресія. Але зло ще й трагічне, тому людина, обираючи шлях зла, у прагненні звільнитися від труднощів людського буття, втрачає саму себе. Альтернативою регресивному відходу від проблем людського існування, що можна трактувати як архаїчне рішення, є прогресивний шлях подолання складних ситуацій і це – досягнення нової гармонії завдяки розвитку усіх людських здібностей і сил, а насамперед – людяності. Людина має свободу обирати між добром та злом. Обираючи добро, вона наближає своє існування до своєї істинної сутності і навпаки: зло веде до відчуження буття людини від її сутності, людяності як вона є. Нам необхідно усвідомити самих себе, щоб свідомо обирати добро [2, с. 22].

Цілісний підхід усвідомлення феномену людини, як зазначає Н. Непомнящая, передбачає його аналіз у контексті поняття загального взаємозв'язку людини і Природи (М. Бердяєв), людини і Світу (С. Рубінштейн), людини і Універсуму (П. Флоренський).

Феномен людини протягом століть осмислювався у різних аспектах, але головним у цьому процесі було визначення як людської сутності, так і того співвідношення, у якому знаходяться в ній категорії добра і зла, вічного і смертного, прекрасного і потворного. Природно, що ця проблематика знаходиться сьогодні у епіцентрі не тільки релігійної, філософської, антропологічної, а й психологічної думки. Так, у працях представників гуманістичного напрямку психології та екзистенціалізму, до яких можуть бути віднесені К. Роджерс, А. Маслоу, В. Франкл, С. Кьеркегор, К. Ясперс, А. Камю, Е. Гуссерель та інші, наголошується цінність людського буття, його глибинний сенс, наявність позитивного, творчого потенціалу у кожній людині, її здатність робити свідомий вибір. Представники гуманістичного напрямку доводять про здатність кожної особистості до самореалізації, самовдосконалення, а тенденція до самоактуалізації відноситься ними до фундаментальних аспектів природи людини.

Список використаних джерел

1. Гаджиев К.С. Апология Великого Инквизитора / К.С. Гаджиев // Вопросы философии. – 2005. – № 4. – С. 3-22.
2. Фромм Э. Человек для себя. Исследование психологических проблем этики / Э. Фромм. – Минск : ПКМП «Коллегиум», 1992. – 253 с.

3. Человек. Мыслители прошлого настоящего и будущего о его жизни, смерти и бессмертии. Древний мир – эпоха Просвещения / [И.Т. Фролов и др.]; сост. П.С. Гуревич. – М. : Политиздат, 1991.– 464 с.

УДК 159.922

ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ

**Войчук Анастасія, здобувач вищої освіти, МЕНУ імені академіка
Степана Дем'янчука**

Керівник: Михальчук Ю.О., кандидат психологічних наук, доцент

Уніфікація та усереднення загальних стандартів сучасної системи навчання, призводить до зниження мотивації навчання школярів у період становлення їх особистості. Аналіз поглядів багатьох психологів: Л. І. Анциферової, М. Й. Боришевського, Є. І. Головахи, Д. О. Леонтьєва, С. Д. Максименка, С. Л. Рубінштейна, В. А. Роменця, Т. М. Титаренко, Н. В. Чепелевої – дає підстави виділити нові передумови для більш активного і глибокозмістовного розуміння мотивації учіння особистості, а отже, й саморозвитку та самореалізації особистості в цілому. Перш за все, це стосується, самої потреби в самореалізації.

Мотивація учіння визначається нами не як сукупність мотивів чи потреб людини, а як динамічний аспект функціонування організму, який забезпечується складною структурно – рівневою мотиваційною системою. Системоутворюючим фактором цієї системи – мотивації учіння – є саморозвиток особистості. Потреба фігурує як єдина вихідна інтенційна сила, діяльність якої «запускає» складну систему «особистість» і забезпечує її розвиток як саморозвиток [2, с. 84].

Слід звернути увагу на такі характеристики мотиву як його актуальний і потенційний стан. Будь-яка спонука (потреба, інтерес, мета тощо) може перебувати в двох основних станах – задоволення і незадоволення. Перший – характеризується переважно позитивним емоційним переживанням і відсутністю відповідної активності, другий – негативним переживанням і наявністю активності, спрямованої на задоволення спонуки. Як зазначає О. Пінська, стан задоволення точніше трактувати як потенційний, а латентний стан спонукання на відміну від незадоволення, як актуальний [1, с. 134].

Існують різні критерії до класифікації мотивів у системі навчання. Наприклад, за видом виокремлюють соціальні та пізнавальні мотиви, за характером прояву, за ступенем усвідомленості учнем власних потреб у навчанні – зовнішні та внутрішні мотиви (таблиця 1) [2, с. 101].

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету